

Arheološko iskopavanje naselja Kalnik - Igrišće

Archaeological Excavations of the Kalnik - Igrišće Settlement

Snježana Karavanić

Primljeno/Received: 31. 03. 2009.
Prihvaćeno/Accepted: 18. 05. 2009.

U radu se donose preliminarni rezultati arheološkog iskopavanja višeslojnog nalazišta Kalnik-Igrišće koje je provedeno u srpnju 2008. godine. Tijekom tih istraživanja otkriveni su slojevi iz razdoblja kasnog Latena i mlađe faze kasnoga brončanog doba (stupanj Ha B). Cilj ovih istraživanja bio je spojiti slojeve i strukture kasnoga brončanog doba iz obje sonde, kako bi se dobila što cjelovitija slika o nasebinskim strukturama. Otkriveni su ostaci kuće s ognjištem, drvenim gredama, rupama za stupove. Na podu kuće pronađeno je dosta karboniziranog zrnja žitarica i divljih jabuka koje su pronađene u keramičkim posudama. Na osnovi tipologije keramike moguće je zaključiti da se radi o mlađoj fazi kulture polja sa žarama koja ima dosta srodnosti s grupom Ruše u Sloveniji.

Ključne riječi: sjeverozapadna Hrvatska, Kalnik, naselje, kasno brončano doba, kultura polja sa žarama, grupa Ruše, ostaci žitarica

Key words: North-west Croatia, Kalnik, settlement, Late Bronze Age, Urnfield culture, Ruše group, cereal remains

Opći podaci o nalazištu

Lokalitet Kalnik-Igrišće nalazi se na južnim padinama brda Kalnik, na oko 500 m nadmorske visine. Od 1988. do 1990. godine sustavna istraživanja vodila su se na katastarskoj čestici br. 40 (katastarska općina Borje) (Majnarić-Pandžić 1992; 1998), a ova nova sustavna istraživanja, započeta 2006. godine (Karavanić 2007; Karavanić 2008), odvijaju se na katastarskoj čestici 233. (katastarska općina Kalnik) koja je u vlasništvu Hrvatskih šuma. Sveukupno je tijekom arheoloških iskopavanja 2006.-2008. godine otvorena površina od 60 m² do relativne dubine približno 1,30 m od površine.

Stratigrafske jedinice

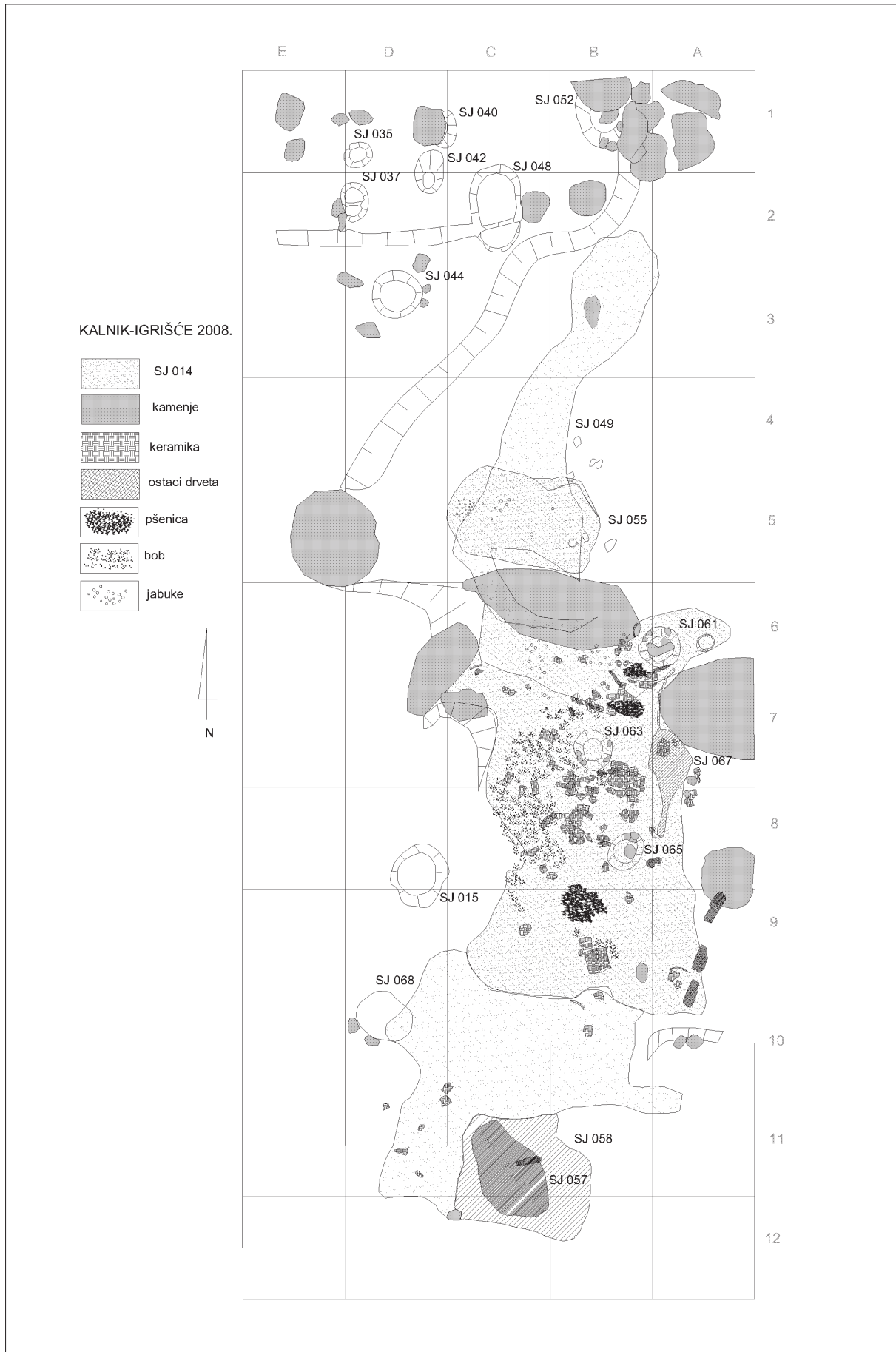
U rujnu 2007. otvorili smo sondu 2 (30 m²) kao nastavak na sondu 1, s ciljem dobivanja što veće površine koja bi dala jasniju sliku o strukturama u kasnobrončanodobnom naselju na Kalniku-Igrišću. Pokazalo se da veća površina daje jasniju sliku i o mlađim razdobljima iz vremena Rima i Kelta. Stoga je otvaranjem sonde 2 i to razdoblje naseljavanja na Kalniku postalo poznatije i jasnije. Najznačajniji rezultati vezani uz te mlađe slojeve dobiveni su tijekom iskopavanja 2007. godine (Karavanić 2008).

U srpnju 2008. nastavljen je rad u sondi 2 (sl. 1.) s ciljem

Sl. 1. Pogled na iskopnu površinu sa sjevera (foto Snježana Karavanić)

Fig. 1 View of the excavation surface from the North (Photo: Snježana Karavanić)

Sl. 2. Tlocrt sondi 1 i 2 s rupama za stupove, ognjištima i podnicom kuće (crtež: Andreja Kudelić)

Fig. 2 Ground plan of trial trenches 1 and 2 with post holes, hearths and a house floor (Illustration: Andreja Kudelić)

da se definiraju strukture koje bi se dovele u vezu s onima iz sonde 1.

Osobito se činilo važnim dobiti cjeline iz kasnobrončanodobnog sloja. Tijekom tih radova definirana je 41 stratigrafska jedinica. Tako je u □A/B 2-4, □E 3-4 definirana stratigrafska jedinica 028 kao sloj crne izrazito masne zemlje između kamene konstrukcije (SJ 029). Sadrži dosta latenske keramike. Boja je po Munsellu 5YR 2.5/1 black. Stratigrafska jedinica 029 je struktura u vidu konstrukcije od kamenja koja se proteže u smjeru istok-zapad cijelom širinom sonde 2. Stratigrafska jedinica 030 je struktura, vjerojatno dio ognjišta koji ulazi u zapadni profil sonde, a u vezi je sa SJ 029 zbog pojave latenske keramike. Boja je 5YR 4/6 yellowish red. S njom u vezi je stratigrafska jedinica 031 koja predstavlja strukturu/zapunu s kamenjem i zemljom s ulomcima latenske keramike. Nalazi se ispod SJ 029, a zapuna je SJ 032. Stratigrafska jedinica 032 je ukop zapune SJ 029, 031 koji je ukopan u SJ 008 i 007, a presjekao je SJ 047, 048. Stratigrafska jedinica 033 je nešto tamnija i rahlija zemlja s ulomcima brončanodobne keramike. Izjednačena je sa SJ 007. Stratigrafska jedinica 034 je zapuna ukopa SJ 035. Vjerojatno se radi o zapuni stupa koji sadrži rahlu tamnosmeđu zemlju s primjesama sitnih komadića lijepe. Promjer je oko 20 cm. Stratigrafska jedinica 035 je ukop zapune SJ 034. Radi se o ukopu stupa koji je ukopan u SJ 008 (sl. 2.).

Stratigrafska jedinica 036 je zapuna stupa promjera oko 20 cm. Na površini zapune vidljivi su ostaci ugljena. Boja je 10YR 2/1 black. Stratigrafska jedinica 037 je ukop stupa koji je ukopan u SJ 008.

Stratigrafska jedinica 038 je kamena konstrukcija, čije dimenzije iznose 1,00 x 0,60 cm, a čini je neobrađeno kamenje. Između kamenja je rahla, tamnosmeđa zemlja s ulomcima keramike i većim komadima prijenosnog ognjišta. Možda je riječ o podlozi za prijenosno ognjište. Kamenje leži na SJ 007/033. Stratigrafska jedinica 039 je zapuna ukopa SJ 040 koju čini tamnosmeđa zemlja s primjesama sitnog lijepe i fragmentima keramike. Promjer zapune je oko 30 cm, a uz rub se nalaze dva veća kamena. Stratigrafska jedinica 041 je zapuna ukopa SJ 042. Predstavlja zapunu stupa s tamnosmeđom zemljom (Munsell 10 YR 4/3 dark brown) i primjesama sitnog lijepe i usitnjene keramike. Promjer je oko 30 cm. Stratigrafska jedinica 043 je zapuna ukopa SJ 044 koju čini tamnosiva (Munsell 10 YR 4/2 dark grayish brown), masnija zemlja bez primjesa s promjerom oko 40 cm. Stratigrafska jedinica 045 je zapuna ukopa SJ 046. Zapunu manje jame čini tamnosiva zemlja s primjesama usitnjenog lijepe, keramike i fragmentima životinjskih kostiju. Promjer je 1,00 x 0,80 m. Boja je 10YR 2/2 very dark brown. Stratigrafska jedinica 047 je zapuna ukopa SJ 048. Zapunu stupa čini zemlja tamnosmeđe boje s primjesama usitnjenog lijepe i fragmenata keramike. Stratigrafska jedinica 049 je sloj tamnosive do crne zemlje (19YR 3/1 very dark gray) s ostacima gara i karboniziranih „bobica“. Proteže se duž sonde 2 u smjeru SI-JZ, a leži na SJ 008, a ispod SJ 007. Boja je 10YR 3/1 very dark gray. Stratigrafska jedinica 050 je vatrište od zapečene gline promjera 0,30 x 0,50 m. Nalazi se na dnu ukopa SJ 046, a na SJ 007. Boja je 5YR 4/6 yellowish red. Stratigrafska jedinica 051 je zapuna ukopa SJ 052. Zapunu stupa čini rahla tamnosmeđa zemlja (10 YR 4/2 dark grayish brown) s fragmentima brončanodobne keramike. Uz rubove ukopa nalazi se veće kamenje. Stratigrafska jedinica 053 je sloj svijetlosmeđe do žute zemlje (10YR 3/4 dark yellowish brown) s komadićima kamena, pijeska i ugljena. Vrlo je slična SJ 008 i izgleda da se nalazi ispod 008. Stratigrafska jedinica 054 je sloj gara s većim komadima keramike i ostacima većih i manjih karboniziranih „bobica“. Sloj prelazi u sondu 1 i veže se sa SJ 055, odnosno SJ 014 (sl. 2). Vjerojatno je riječ o istome sloju. Boja je 10 YR 2/1 black, 10 YR 2/2 very dark brown. Stratigrafska jedinica 055 je sloj gara nepravilnoga kružnog oblika, promjera oko 1,00 m. Sadrži fragmente keramike i sitna karbonizirana zrna. Mjestimice se uz rubove javlja zapečena crvenkasta zemlja. Stratigrafska jedinica 056 je sloj žućkaste

pjeskovite zemlje (10 YR 5/6 yellowish brown) s tragovima gara. Nalazi se u ravnini sa SJ 014. Možda je služio za poravnavanje terena. Vrlo je slična SJ 053.

Stratigrafska jedinica 057 je uglačani, zapečeni dio ognjišta koji se nalazi ispod SJ 016, a iznad 058. Na sloju su vidljivi veći ostaci drvenog ugljena. Boja je 10 YR 4/4 reddish brown. Stratigrafska jedinica 058 (sl. 2.) je podloga ognjišta od masne žućkaste zemlje (10 YR 6/6 brownish yellow). Stratigrafska jedinica 059 je sloj rahle, smeđe zemlje koja sadrži manje kamenje i nalazi se između slojeva gara SJ 049 i SJ 055. Stratigrafska jedinica 060 je zapuna ukopa SJ 061. Zapunu stupa čini svijetlosmeđa do žućkasta zemlja pjeskovitog sastava sa sitnim komadićima gara, a uz rubove ukopa nalazi se manje kamenje. Stratigrafska jedinica 062 je zapuna ukopa SJ 063. Zapunu čini zemlja svjetlo smeđe do žućkaste boje, rahla je i pjeskovita s primjesama gara. Uz rubove ukopa nalazi se manje kamenje. Boja je 10 YR 5/6 yellowish brown. Stratigrafska jedinica 064 je zapuna ukopa SJ 065. Zapunu čini svijetlosmeđa do žućkasta zemlja, pjeskovitog sastava s tragovima gara na površini, te manjim kamenjem uz rubove ukopa. Na dnu se nalazi veće kamenje. Boja je 10 YR 5/6 yellowish brown. Stup je ukopan u SJ 054/014, 008.

Stratigrafska jedinica 066 je kamena konstrukcija koju čini manje i veće kamenje (oko 10 x 15 cm). Proteže se polukružno u smjeru SI-J-S, a proširuje se u južnom dijelu uz SJ 057 (ognjište). Leži na SJ 008.

Stratigrafska jedinica 067 je struktura u vidu traga od lijepe ili zapečene zemlje u smjeru S-J, a uz rub SJ 014/054. Pretpostavka je da se radi o dijelu ognjišta ili podnice kuće. Južno od nje se proteže jedna drvena letvica (sl. 2.).

Stratigrafska jedinica 068 je zapuna ukopa SJ 069. Zapunu čini tamnosiva do smeđa zemlja s komadićima ugljena na površini i fragmentima keramike (boja 10 YR 5/2 grayish brown). Uz rub ukopa nalazi se nekoliko manjih kamena.

Pokretni nalazi

U stratigrafskoj jedinici 007 izdvojili smo sljedeće posebne nalaze: ulomak kamene glačalice (PPN 341), ulomak šalice (PPN 342), ulomke prijenosnog ognjišta (PPN 343), dio utega (PPN 344), ulomak kamene glačalice (PPN 345), dio utega (PPN 348), oblatak-glačalicu (PPN 349), ulomak utega (PPN 354), dio utega (PPN 356), ulomak roga (PPN 357), ulomak pršljena (PPN 359), komadić bronce (PPN 362), ulomak kuglastog pršljenka (PPN 363), dio glačalice ili sjekire (PPN 364), keramički kalem (PPN 365), dio utega (PPN 366), oblatak-glačalicu (PPN 368), dio većeg utega (PPN 369), dio velikoga piramidalnog utega (PPN 370), oblatak (PPN 371), oblatak (PPN 372).

Na spoju stratigrafske jedinice 029/007 pronađen je jedan oblatak-glačalice (PPN 347) i ulomak ukrašene latenske keramike (PPN 346).

U stratigrafskoj jedinici 031 pronađen je u □ C4 oblatak-glačalice (PPN 349), uteg (PPN 352). U stratigrafskoj jedinici 033 u □ B/C4 pronađen je pršljenak (PPN 350).

U stratigrafskoj jedinici 038 u □ A/B4 pronađena su dva ulomka pokretnog ognjišta (PPN 353) (sl. 85), a u □ A5 također jedan dio pokretnog ognjišta (PPN 358). U istoj stratigrafskoj jedinici u □ A/B 4-5 pronađeni su ulomci pokretnog ognjišta (PPN 360). Pronađen je i ulomak utega (PPN 361).

U stratigrafskoj jedinici 049 u □ A6 pronađena su dva ukrašena fragmenta keramike (PPN 375) i dio utega (PPN 376). U □ B3 pronađen je rog.

U stratigrafskoj jedinici 008 pronađen je cijeli rog (PPN 378), dio utega (PPN 379), ulomak glačalice (PPN 380) i ulomak utega (PPN 381).

Čišćenjem SJ 016 pronađen je fragment ukrašene šalice (PPN 382).

U SJ 014 pronađen je u □ B8 manji pršljenak (PPN

Sl. 3. Ulomak zdjelice fine fature ukrašen inkrustacijom (foto: Miljenko Gregl)

Fig. 3 Fragment of a little bowl with fine fabric, decorated by incrustation (Photo: Miljenko Gregl)

383), u □ B9 fragmenti ukrašene keramike (PPN 386). U □ B8 pronađeni su također ukrašeni fragmenti keramike (PPN 389, 390) kao i u □ B9 (PPN 391).

U stratigrafskoj jedinici 055/053 pronađen je veći pršljenak (PPN 384).

U stratigrafskoj jedinici 054 pronađena su u □ B7 dva pršljenka (PPN 387, 388). U □ A/7 pronađen je također jedan pršljenak.

Kao što je vidljivo, najveći broj posebnih nalaza čine pršljenki, utezi za tkalački stan i glačalice od oblutaka. To opet govori da se u ovome dijelu naselja odvijala svakodnevna domaća djelatnost vezana uz tkalačku djelatnost. Kamene glačalice su se najvjerojatnije koristile u proizvodnji keramike. Imaju analogije s austrijskim nalazima iz ostava keramike Drösing i Maisbirbaum (Draganits 1994). Takve su alatke pronađene zajedno s keramičkim posudama u ostavi keramike kulture polja sa žarama u Drösingu, Donja Austrija. Većina ih je bila od svijetlosmeđoga kvarcita, neki su bili od svijetloga i finoga zrnatoga vapnenca, a jedan je bio od vulkanita (Draganits 1994, 115-116). Budući da su se ti predmeti pronašli zajedno s keramičkim posudama koje su djelomično polirane, činila se izvjesnom interpretacija u smislu kamenih glačalica koje su se prema Draganitsu (Draganits 1994, 119) nalazile i u drugim ostavama keramike na tom području, pa tako i u onoj u Maisbirbaumu. Za sve ostave keramike Draganits (Draganits 1994, 119) pretpostavlja upotrebu šljunka iz neposredne okolice. Draganits (Draganits 1994, 120) donosi također podjelu svih tih kamenih alatki na pet skupina: 1. kamene glačalice s približno trokutastim obrisom, 2. glačalice u formi pršljenka, 3. glačalice s dugim i uskim obrisom, 4. glačalice s okruglim ili elipsoidnim obrisom, 5. glačalice s četvrtastim obrisom. Većina kalničkih alatki imala je elipsoidan obris te se mogu staviti u 4. skupinu prema Draganitsu (Draganits 1994). Podjela pojedinih tipova prema austrijskim nalazištima (Draganits 1994, Abb.3) pokazala je da uglavnom prevladavaju 3. i 4. skupina, a uzrok tomu je što ovi oblici najviše odgovaraju prirodnima, izravno nas navode na taj zaključak.

Djelatnosti, kao što su tkanje i lončarstvo, odvijale su se na prostorima oko ognjišta od zapečene gline, a pronađeni su i ulomci pokretnih ognjišta s dijelovima noge i rešetke na koju se postavljao lonac. Među posebnim nalazima iz ove sezone nalaze se i vrlo lijepi primjerci ukrašene keramike. Za izdvojiti je nalaz zdjelice fine fature ukrašene visećim trokutima i inkrustacijom (PPN 386) (sl. 3.).

Ona je nađena unutar kasnobrončanodobne kuće u sloju gara (SJ 014) u □ B9, a iznad nje je bio ulomak većeg lonca s plastičnom trakom s otiscima prsta. Osim ovog nalaza, za spomenuti je nalaz zdjelice fine fature i crne ugačane površine (PPN 375), pronađene u □ A6 opet u sloju gara (SJ 049). Ona je ukrašena urezanim ornamentom cik-cak linija ispod ruba i visećim trokutima na truhu. Ima S-profilaciju i nema inkrustaciju. I ove godine je pronađen ulomak zdjelice S-profilacije ukrašene pseudoschnur ornamentom (PPN 382) koja se nalazila u SJ 016, dakle, u sloju lijepa iznad ognjišta. Važno je napomenuti da svi ovi tipovi keramike sa svojim stilskim obilježjima, prije svega ukrasom, imaju najbliže paralele s keramikom ruske grupe u Sloveniji i mogu se datirati u mlađu kulturu polja sa žarama ili u stupanj Ha B prema srednjoeuropskoj kronologiji. Analogije se nalaze na naselju Brinjeva gora u Sloveniji (Pahič 1981; Oman 1981), gdje se također datirane u kasni Ha B stupanj.

Rezultati istraživanja

U istraživanjima 2008. godine ponovo smo otkrili dio naselja koji ima nalaze iz rimskoga (nalaz rimskog novca najvjerojatnije iz 2/2 3. st.), kasnolatskoga (ostaci „suhozida“) i kasnobrončanodobnog razdoblja. U sondi 2 je kasnobrončanodobni sloj dosta oštećen intervencijama iz latenskog razdoblja pa smo u gornjem dijelu otkrili rupe od stupova koji su mogli biti dio neke kasnobrončanodobne kuće. Pretpostavljamo da se u ovom dijelu iskopa nalazila jedna od gornjih terasa. Također smo mišljenja da su stanovnici kasnoga brončanog doba za svoje nastanjanje slijedili prirodnu konfiguraciju terena, koristeći u izradi svojih nastambi i prirodne kamene „živce“, dok su stanovnici iz latenskog razdoblja, vjerojatno Taurisci, stvarali svojim suhozidima umjetne granice terasa. Kasnolatska struktura, koja bi možda predstavljala suhozidnu granicu terase (SJ 029-031), u vezi je s kućnim inventarom i dijelom podnice i ognjišta iz sonde 1 (SJ 004-005). Tada je, kao i sada, otkriveno dosta fine keramike s češljastim ukrasom, keramičkih utega i životinjskih kostiju. Uzno od ovog suhozida otkriven je kasnobrončanodobni sloj kojega smo radno nazvali SJ 007. U njemu je bilo dosta ulomaka kasnobrončanodobne keramike, uglavnom lonaca i zdjela. U vezi s tom stratigrafskom jedinicom je i SJ 038 koja predstavlja jednu nivelaciju od kamenja koja je možda mogla biti podloga za prijenosno ognjište, čije smo ulomke pronašli na tom dijelu. Pronađeni su veći

komadi rešetke (PPN 353). To pokazuje da su se osim pravih ognjišta od zapečene gline koristili i ovakvi tipovi ognjišta koji su se mogli izravno stavljati na vatru, a na njihovu se rešetku onda postavio lonac. Osim rešetki nađeni su i ulomci donjeg dijela i nogu. Stratigrafska jedinica 038 se dalje širi prema istočnom profilu i vjerojatno će se u budućim iskopavanjima dobiti jasnija slika o njoj i njezinoj funkciji. Ispod te stratigrafske jedinice pojavio se sloj gara SJ 049 koji se dovodi u vezu sa slojevima kasnoga brončanog doba i SJ 054, 055 i 014. Svi se ti slojevi mogu povezati u jednu cjelinu i predstavljaju dijelove jedne ili više kuća, koje su očito za svoj osnovni građevni materijal imale drvene stupove i daske. Ostaci drveta se javljaju u sondi 1 u blizini rupa za stupove. Ispod ovog sloja gara pojavio se sloj s većim ulomcima keramike (uglavnom lonci, zdjele i šalice) (sl. 2.). Ona je ležala na SJ 008 u koju su i ukopane rupe za stupove i jame sa zalihama (SJ 013, 015). Ono što je vrlo značajno za napomenuti za istraživanja 2008. godine jest pronalazak većeg broja paleobotaničkih uzoraka, prije svega pšenice duž čitave površine SJ 014 s pojedinačnim većim nakupinama i okruglih karboniziranih ostataka „bobica“ promjera oko 1cm, koje bi mogle biti ostaci nekog voća. Ponovo smo pronašli karbonizirana zrna (u SJ 055) koja bi mogla biti bob (prema usmenom priopćenju dr. sc. Renate Šoštarić). Ovo je direktan dokaz da se u ovom dijelu dopremala i pripremala hrana za stanovnike naselja. Čak smo u jednome dijelu pronašli zdjelu u kojoj je mogla biti čuvana pšenica. Velik broj paleobotaničkih uzoraka nameće nam što hitniju suradnju s arheobotaničarima te je trenutno napravljena preliminarna analiza paleobotaničkih uzoraka (dr. sc. Renata Šoštarić, Botanički zavod Prirodoslovnomatemičkog fakulteta u Zagrebu).

Značaj ovih istraživanja je i u pronalasku dijela naselja koje se može dovesti u vezu s nalazištima u Sloveniji, npr. Brinjeva gora koji pripadaju arealu ruške grupe. Sličnosti su, prije svega u keramici, i s naseljem Špičak u Bojačnom (Pavišić 1986/1987; Pavišić 1993; Pavišić 2001). To su, zapravo, jedina dva sustavno iskopavana naselja u sjeverozapadnoj Hrvatskoj koja pokazuju te značajke i stoga se nameće potreba njihova daljnjeg istraživanja. Arheološko iskopavanje na katastarskoj čestici 233 na Kalniku-Igrišću dalo nam je sasvim nove spoznaje o naseljavanju Kalnika u rimskome, latenskome i kasnobrončanodobnom razdoblju, nadopunjavajući ona prethodna istraživanja 1987.-1990. godine.

Literatura

- Draganits, E., 1994., Bemerkungen zu Keramik-Glättsteinen unter besonderer Berücksichtigung der Glättsteine aus dem urnenfelderzeitlichen Keramikdepot von Drösing, Niederösterreich, ArchAust 78, Wien, 115-125.
- Karavanić, S., 2007., Istraživanje višeslojnog nalazišta Kalnik-Igrišće 2006. godine, AIA III-2007, Zagreb, 56-59.
- Karavanić, S., 2008., Istraživanje višeslojnog nalazišta Kalnik-Igrišće 2007. godine, AIA IV-2008, Zagreb, 62-65.
- Majnarić-Pandžić, N., 1992., Ljevaonica brončanih predmeta u kasno-brončanodobnom naselju na Kalniku kod Križevaca, OpusA 16, Zagreb, 57-73.
- Majnarić-Pandžić, N., 1998., Einige Anmerkungen über neue Siedlungsforschungen in Nordwestkroatien, u: *Mensch und Umwelt in der Bronzezeit Europas* (B. Hänsel izd.), Kiel: Oetker-Voges Verlag, 249-256.
- Oman, D., 1981., Brinjeva gora – 1953 (Obdelava prazgodovinske keramike), AVes 32, Ljubljana, 144-153.
- Pahič, S. 1981., Brinjeva gora 1953, AVes 32, Ljubljana, 71-138.
- Pavišić, I., 1986./1987., Rezultati probnih iskopavanja na prehistorijskoj gradini Špičak u Bojačnom, PrilInstArheolZagrebu 3/4 Zagreb, 5-23.
- Pavišić, I., 1993., Kasnobrončanodobno naselje Špičak u Bojačnom. Prilog poznavanju ruške grupe, in: *Ptujski arheološki zbornik*, Ptuj, 171-179.
- Pavišić, I., 2001., Die spätbronzezeitliche Siedlung Špičak in Hrvatsko zagorje, in: *Die Drau, Mur- und Raab-Region im 1. vorchristlichen Jahrtausend* (A. Lippert Hrsg.), UPA 78, Bonn, 165-179.

Summary

On the southern slopes of the Kalnik Mountain, archaeological excavations of the settlement at the Kalnik-Igrišće site resumed in July 2008. The site encompasses cadastral plot 233, owned by the Croatian forest management company Hrvatske šume. The objective of the excavations was to connect the layers and structures from both trial trenches, covering an overall surface of 60 m² (Fig. 1). During excavations of the upper part of trial trench 2 stratigraphic units (029-032) were uncovered, which – based on the typological characteristics of the pottery – can be dated to the Late La Tène period, and which are linked to the remains of the floor of the house in trench 1 (SU 004 and 005) (Karavanić 2007). All other stratigraphic units that can be seen on the map (Fig. 2) belonged to the Late Bronze Age period, or to the younger stage of the Urnfield culture. The Late Bronze Age layers in most of trial trench 2 (A-E/1-6) were partially destroyed by later structures, and post holes are the best preserved (SU 035, 037, 040, 042, 044, 048, 052). In the lower part of the trial trench, a layer of soot was found (SU 049, 055), which is associated with SU 014 and probably constitutes the remains of a house floor. The largest concentration of Late Bronze Age finds is in squares A-C/6-9, where under a layer of soot a high concentration of pottery and the remains of carbonized cereals were discovered (Fig. 2), while the remains of a wooden beam were uncovered at the eastern profile of the trial trench. At the bottom of the excavation area, in squares B-C/11-12, there was a larger hearth (SU 057-058) that had a smooth surface and a substructure of yellow sandy soil. Pottery finds, stones and bone artefacts suggest that in this part of the settlement, everyday household activities proceeded that were associated with weaving (spindle whorls and weights) and food preparation (remains of cereals and vessels), and it is possible that a certain phase of pottery production proceeded here as well (remains of stone polishers). Some fine ceramics finds (Fig. 3) suggest that pottery production in this part of the Kalnik-Igrišće settlement is typologically and culturally associated with the Ruše group in Slovenia, particularly with the settlement at Brinjeva gora (Pahič 1981; Oman 1981), and there are also many analogies with the settlement Špičak near Bojačno (Pavišić 1986/1987; 1993; 2001). These two settlements are directly associated with the Ruše cultural group in Slovenia, and they are dated in the Ha B stage, i.e. the younger Urnfield culture. The excavations at Kalnik-Igrišće have shown significant differences in relation to the excavations of 1988-1990 (Majnarić-Pandžić 1992; 1998), in which the part of the settlement from the early Urnfield culture was discovered, where bronze-casting activities took place.